

# Escenari|s

Es compleixen cinquanta anys de 'Cançó de matinada', el tema amb què Joan Manuel Serrat es transformava en ídol de masses i amb què la cançó en català travessava amb èxit cap a l'altra banda de l'Ebre

## La cançó que va canviar un país



### Cançó de matinada

Ens ho ha de dir la veu tremolosa  
i trista d'un campanar.  
Un cop de llum i el crit d'una garsa  
que ha despertat amb fam i busca  
per entre blats i civades  
qualsevol cosa per omplir el pap.  
O potser un gall  
que dins la cort canta.  
La nit és morta, i ja es fa clar,  
la nit és morta, i ja es fa clar.  
Mentre jo canto, de matinada,  
la vila és adormida encara.  
S'han despertat mullades les fulles  
del camp d'alfals veí.  
S'espolsen l'aigua de la rosada  
mentre que arriba la matinada  
i el sol que les escalfa  
fins que les tallin d'un cop de falç.  
Alcen la testa  
mullada i fresca.  
Per a caure a terra massa temps hi ha,  
per a caure a terra massa temps hi ha.  
Dintre la vila ja plora un nen  
i pels afores corren els bens.  
I amb el sarró i la bóta a l'esquena,  
i amb un bastó a la mà,  
se'n va el pastor i el seu gos d'atura,  
se'n van cap unes altres pastures.  
Trencant rius i cabanyes  
a les muntanyes volen tornar.  
Surt amb l'aurora,  
cal sortit d'hora:  
el camí que han de fer és molt llarg,  
el camí que han de fer és molt llarg.  
Cap a la vila ja ve el pagès,  
la bossa buida i el carro ple  
de roig tomàquet i de verdures  
collides del seu hort.  
La mula sua, el carro crida  
i l'home tanca els ulls i somnia  
mentre el sol es lleva  
d'un llit d'alzines, enlluernant  
a les velletes  
que, pansidetes,  
cap a l'església van caminant,  
cap a l'església van caminant.  
I ara jo canto de matinada,  
la vila és adormida encara.  
I ara jo canto de matinada,  
la vila és adormida encara.

**CARLES GÁMEZ**

A finals de l'any 1967, el diari *Pueblo*, un diari del Movimiento que dirigeix el periodista Emilio Romero, nomenava entre els seus *Populares del año* el cantant Joan Manuel Serrat. El premi del diari madrileny tanca una sèrie de distincions que ha anat sumant al llarg d'un any que serà crucial per a la seva carrera. El país que s'anava a dormir escoltant el pop aflamencat de Raphael al Festival d'Eurovisió es llevava amb la veu lluminosa de Serrat anunciant el naixement del nou dia. D'un nou dia i d'una nova sensibilitat. Davant el divo histriònic beneït des de les instàncies franquistes, Serrat projecta la figura de l'ídol natural i proper en què ha cristal·litzat aquella nova cançó d'autor que des de Catalunya i la nova cançó –amb Raimon com a primer motor d'arrencada– ha irradiat a tot Espanya. “Teniem el cantant èpic, que era Raimon, el satíric, Pi de la Serra, i ara ens arribava el cantant líric”, assenyala el periodista i director del segell discogràfic Ramalama Music, José Ramón Pardo. “En aquells moments col·laborava al diari *Abc* i recordo l'impacte que ens va produir la veu de Serrat, era una cosa nova, diferent del que es podia escoltar en aquells moments a la ràdio. Una veu que obria una finestra plena de vida i sensibilitat”.

Només uns mesos enrere, a primers d'abril, Serrat ha fet el seu primer gran Palau de la Música confirmant el seu estatus dins del moviment de la nova cançó. El tema *Cançó de matinada* es converteix en la seva cançó talismà. “La primera vegada que vaig sentir *Cançó de matinada*, amb aquella melodia plena de força i aquella lletra tan arrelada al nostre paisatge, alguna cosa em va dir que estàvem davant un futur gran èxit”, recorda Claudi Martí, llavors director del segell Edigsa, la discogràfica que edita els discos de Serrat. I no s'equivoca. El disc de *Cançó de matinada*, que inclou altres temes destinats a convertir-se en clàssics de l'obra serratiana, escala les llistes de vendes la primavera i estiu del 1967.

Artífex en part d'aquell èxit és el pianista i arranjador Francesc Burrell. “El disc es va gravar a l'Aliança del Poblenou, amb una orquestració molt senzilla, no disposàvem de gaire pressupost, però el resultat final va aconseguir recollir i abrigar magníficament aquella emoció que transmetia la veu de Serrat”.

“Recordo que des de Ràdio Barcelona cada setmana ens arribava

A la pàgina de l'esquerra, Serrat a Barcelona l'any 2015 a l'exposició amb motiu dels seus 50 anys de cançons i portada del disc senzill que inclou 'Cançó de matinada'

FOTO GETTY



Serrat firmant autògrafs al carrer l'any 1968

ARXIU

## Bohèmia i glamur

A la portada del disc *Cançó de matinada*, realitzada pel dissenyador Jordi Fornas, apareix la figura de Serrat descalç, amb la seva guitarra, assegut sobre un vell calaix. La imatge del jove d'aspecte bohemi i romàntic assenyala la primera iconografia de l'artista elaborada principalment per la càmera de Pep Puvill. Només tres anys després, per a les fotografies i material publicitari de l'àlbum *Serrat 4*, la fotògrafa Colita transforma l'exjutge número 13, aquell Noi del Poble Sec, en un artista sexi i glamurós, ara més a prop del carrer Muntaner i les nits de Bocaccio que del barri als peus de Montjuïc. Aquell mateix Serrat que s'ha convertit en objecte d'atenció preferent per a les portades de publicacions com *Mundo Joven*, *Garbo*, *Fotogramas* o *Lecturas*. A diferència d'un Jacques Brel a França que pot simultaniejar *Le Nouvel Observateur* i *Marie Claire*, la vida crítica del país no acaba de pair aquella doble projecció de vedet pop i altaveu de Machado i Miguel Hernández. Per als seus recitals al teatre Coliseum de Barcelona el 1970, el cantant apareix enfundat en un sofisticat vestit de vellut blau. Serrat desconfia l'úniforme del cantautor. C.G.

ven les llistes dels discos més venuts i sempre apareixia un títol *Can-có de matinada*”, rememora Rafael Revert, locutor de *Los 40 Principales*. “Intrigat per aquella misteriosa *can-có* vam comprar el disc, llavors encara es compraven els discos, i aquella veu cantant en català ens va seduir a tots els de l'emissora”. Unes setmanes després, Serrat es presentava als estudis de la Cadena Ser de Madrid cantant al programa *El Gran Musical*. “Durant el concert, tot en català, la centraleta no para de rebre trucades d'oients indignats perquè es cantava en català”.

“*Cançó de matinada*, i per descomptat la figura de Serrat, va col·laborar decisivament a la germinació d'aquella nova cançó popular d'accent líric que després

van representar noms com Víctor Manuel, Mari Trini, Cecilia o el mateix Lluís Llach, i que va acabar per transformar la música espanyola”, assenyala Rafael Revert.

“L'èxit de *Cançó de matinada* va determinar la meua carrera professional, va fer que em decantés per la música –recorda Serrat–. Va possibilitar que jo pogués fer un treball professional; sense el reconeixement de *Cançó de matinada* segurament el meu futur hauria estat un altre”.

“*Cançó de matinada* –assenyala José Ramón Pardo– va projectar el nom de la nova cançó a tot Espanya, és cert que anteriorment hi havia Raimon, però Serrat, per les seves característiques, físic, estil, naturalitat, aquella tensió emocional que produïa quan cantava, va ser sens dubte el seu gran trampolí popular”. “Sense Raimon, en un primer moment, i després Serrat, la nova cançó no hauria tingut la resposta popular que va tenir, no s'hauria convertit en aquell fenomen de masses que va suposar per a la cultura catalana en temps del franquisme”, assenyala també Claudi Martí.

Cinquanta anys després, *Cançó de matinada* queda com un moment clau de la cultura popular catalana. Una cançó que servia de vehicle cap a l'altra banda de l'Ebre per a la difusió i el coneixement d'una cultura i d'una llengua sense reconeixement oficial i sota censura i vigilància per part de l'administració franquista. Entre les virtuts del tema, aquella combinació o barreja de cançó *de consum* i alhora amb un alt grau de sofisticació capaça de seduir públics diversos.

La nova onada de cantautors pren el relleu dels grups musicals que han marcat els últims anys el paisatge. Per a Serrat s'obren nous horitzons, ara compta amb la figura del mànager, el representant José María Lasso de la Vega, que impulsa la seva carrera en altres circuits de l'espectacle. Paradoxalment, la cançó que li havia servit de confirmació professional i artística dins de la nova cançó l'acabarà catapultant fora del moviment. La firma amb el segell Zafiro per gravar les seves cançons en castellà i el posterior èxit comercial confirmen la seva figura, aquell trobador, barreja d'Adamo i Jacques Brel que algú va somiar alguna vegada, per a un públic espanyol que el revalida com el venedor de discos més important. El país havia passat del *Po-rrompopero* de Manolo Escobar als versos de Machado en la veu de Serrat. |

HITG	
BARCELONA	
1	CANÇÓ DE MATINADA JOAN MANUEL SERRAT
2	A LITTLE BIT YOU, LITTLE BIT ME HERBES
3	HAPPY TOGETHER TURTLES
4	BERNARDETTE FOUR TOPS
5	I WAS KATSER BALL'S BATMAN JACK SMITH
6	DEDICATED TO THE ONE I LOVE MAME'S & PAPA'S
7	I'M A MAN / GEORGIA ON MY MIND SPENCER BRAYS GROUP
8	RUBY TUESDAY / LET'S OPEN THE NIGHT TOGETHER ROLLING STONES
9	HERE COMES MY BABY TRINKLEES
10	ROSAS EN EL MAR MASCHEL

## La collita del 67

L'any 1967 assenyala l'anunci del primer gran festival hippy, Monterrey Pop, on coincideixen estils i veus com Otis Redding i The Mama's and The Papa's, Jimi Hendrix i Simon and Garfunkel. Els Beatles inauguren el que s'anomenarà *estiu de l'amor* amb el seu àlbum *Sgt. Pepper's* i la nova proclama *All you need is love*. A Catalunya, en els marges d'Els Setze Jutges, Pau Riba fa el seu debut musical (*Taxista/El mati de Sant Esteve*). Passa el mateix amb el debut discogràfic dels tres últims jutges de la formació musical, Maria del Mar Bonet, Rafael Subirachs i Lluís Llach, que tanca el grup. Raimon, després del seu àlbum seminal sobre poemes de Salvador Espriu, fa el seu homenatge al País Basc (*El País Basc*) i Serrat culmina dues obres mestres, *La tieta* i *Cançó de bressol*. La balada melòdica torna a trobar en el tàndem Andreu-Borrell els seus millors creadors amb el tema *Com el vent* i la veu de Salomé. C.G.